

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	2Cdo/162/2020
Identifikačné číslo spisu:	1115216646
Dátum vydania rozhodnutia:	29.09.2022
Meno a priezvisko:	Mgr. Renáta Gavalcová
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2022:1115216646.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Vieri Petríkovej a členiek senátu Mgr. Renáty Gavalcovej a JUDr. Márie Trubanovej, PhD., v spore žalobcu G. T., trvale bytom v J., zastúpeného JUDr. Martinou Benčíkovou Poliakovou, advokátkou, so sídlom v Bratislave, Azovská 7, proti žalovanej TESCO STORES SR, a. s., so sídlom v Bratislave, mestská časť Ružinov, Cesta na Senec 2, IČO: 31 321 828, o zaplatenie 200,48 eur s príslušenstvom, vedenom na Okresnom súde Bratislava I pod sp. zn. 6Cpr/3/2015, o dovolaní žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave z 28. októbra 2018, sp. zn. 6CoPr/3/2017, takto

rozhodol:

- I. Dovolanie z a m i e t a .
- II. Žalovaná má nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Bratislava I (ďalej aj ako „súd prvej inštancie“ alebo „okresný súd“) rozsudkom z 31. mája 2016 č. k. 6Cpr/3/2015-81 vo výroku I. uložil žalovanej povinnosť zaplatiť žalobcovi sumu 10,83 eur do troch dní odo dňa právoplatnosti rozsudku, výrokom II. vo zvyšku žalobu zamietol a výrokom III. žalovanej nepriznal právo na náhradu trov konania.

1.1. V odôvodnení svojho rozhodnutia uviedol, že žalobca sa žalobou doručanou súdu 18. júna 2015 domáhal voči žalovanej zaplatenia sumy 200,48 eur ako náhrady mzdy za obdobie od 13.4.2015 do 30.4.2015. V priebehu konania žalobca rozšíril žalobu aj o nárok na náhradu mzdy za obdobie od mája 2015 do septembra 2015.

1.2. Súd prvej inštancie skutkovo zistil, že 11. júla 2010 uzavrel žalobca so žalovanou pracovnú zmluvu na dobu určitú do 31.12.2010 na výkon práce „predavač s inkasom“, s dňom nástupu do práce 12.7.2010. Súčasťou pracovnej zmluvy bol aj písomný popis pracovnej pozície žalobcu. Pracovný pomer bol konkludentne zmenený na dobu neurčitú. Dňa 17.12.2014 žalobca absolvoval periodickú lekársku prehliadku zdravotnej spôsobilosti na prácu. Z lekárskeho posudku zo 17.12.2014 vyplynulo, že bol spôsobilý na výkon práce „predavač s inkasom“ s dočasným obmedzením „nie fyzicky náročná práca, nie jednostranné zaťaženie, nie ťažké bremená, nie dlhé státie“. Dňa 18.2.2015 absolvoval žalobca mimoriadnu lekársku prehliadku zdravotnej spôsobilosti na prácu. Z lekárskej správy vyplynulo, že žalobca bol spôsobilý na výkon posudzovanej práce s dočasným obmedzením „nie fyzicky náročná

práca, nenosiť ťažké bremená, nie dlhé státie, na 1 rok." Dňa 17.4.2015 absolvoval žalobca ďalšiu mimoriadnu lekársku prehliadku zdravotnej spôsobilosti na prácu. Podľa lekárskeho posudku zo 17.4.2015 bol žalobca dočasne nespôsobilý na výkon posudzovanej práce „nie fyzická záťaž, práca na rebríku, ručná manipulácia s bremenami, práca v noci." Následne žalobca listom zo 17.4.2015 požiadal žalovanú poukazujúc na závery lekárskeho posudku zo 17.4.2015 o prijatie vhodných opatrení a s tým, že do ich prijatia nie je jeho prítomnosť na pracovisku potrebná. Listom z 23.4.2015 žalovaná vyzvala žalobcu na zdokladovanie neprítomnosti v práci a okamžitý nástup k výkonu práce. Žalobca listom z 5.5.2015 žalovanej oznámil, že dlhodobé prideľovanie práce v rozpore s lekáorskými posudkami je porušovaním pracovnoprávných predpisov, ktorá skutočnosť je dôvodom na odmietnutie vykonávať prácu. Neprideľovanie práce v súlade s lekáorskými posudkami žalobca považuje za prekážku na strane zamestnávateľa podľa § 142 ods. 3 Zák. práce a požiadal o vyplatenie náhrady mzdy. V oznámení ďalej uviedol, že od 13.4.2015 do 17.4.2015 čerpal riadnu dovolenku. Listom z 18.5.2015 žalobca vyzval žalovanú na doplatenie mzdy za mesiac apríl 2015. Žalobca 27.7.2015 vypovedal pracovný pomer u žalovanej a jeho pracovný pomer sa skončil 30.9.2015. Žalovaná po začatí súdneho konania (10.1.2016) uhradila žalobcovi sumu 148,40 eur titulom náhrady mzdy za 5 dní dovolenky od 13.4.2015 do 17.4.2015 a titulom náhrady mzdy za prekážky v práci na strane zamestnávateľa od 20.4.2015 do 30.4.2015. Vzhľadom na uvedené žalobca vzal žalobu v časti o zaplatenie sumy 200,48 späť. Zotrval však na nároku na zaplatenie úrokov z omeškania 8,05 % ročne od 11.5.2015 do 10.1.2016 a na nároku na náhradu mzdy za obdobie máj - september 2015. Súd prvej inštancie uznesením z 9. mája 2016 č. k. 6Cpr/3/2015-60 konanie v späťvzatej časti zastavil.

1.3. Súd prvej inštancie priznal žalobcovi v zmysle § 517 ods. 2 Obč. zák. a § 3 Nar. vlády SR č. 87/1995 Z. z. úroky z omeškania vo výške 8,05 % ročne zo sumy 200,48 eur od 11.5.2015 do 10.1.2016, t. j. spolu sumu 10,83 eur. V časti týkajúcej sa nároku na náhradu mzdy za obdobie máj 2015 - september 2015 žalobu zamietol. Súd prvej inštancie uzavrel, že podľa lekárskeho posudku zo 17.4.2015 nebol žalobca uznaný dlhodobo nespôsobilým na výkon posudzovanej práce. Vzhľadom na túto skutočnosť nebolo možné aplikovať § 142 ods. 3 Zák. práce. Dočasná nespôsobilosť na výkon dohodnutej práce je dôvodom na zmenu pracovnej zmluvy v časti druhu práce. Z § 47 ods. 1 Zák. práce vyplýva právo zamestnávateľa od zamestnanca vyžadovať iba také pracovné úkony, ktoré mu patria do rámca druhu dojednanej práce, v tomto prípade v rozsahu „Popisu práce žalobcu." Elementárnou povinnosťou zamestnanca je chodiť do práce a zdržiavať sa na pracovisku, t. j. byť k dispozícii zamestnávateľovi. Z výzvy z 23.4.2015 vyplynulo, že zamestnávateľ vyzval zamestnanca na okamžitý nástup do práce. Keďže v danom čase nebola dohodnutá zmena pracovnej zmluvy, zamestnávateľ správne vyzval zamestnanca k výkonu dohodnutej práce podľa pracovnej zmluvy. Na strane zamestnávateľa tak nemožno tvrdiť, že prestal zamestnancovi prideľovať prácu, ale zamestnanec nebol pripravený prácu vykonávať. Preto nebola splnená podmienka, že zamestnanec bol povinný nastúpiť do práce až vtedy, kedy ho zamestnávateľ vyzve a vyjadrí ochotu prideľovať mu inú ako dohodnutú prácu. Len ten účastník, ktorý je ochotný a pripravený plniť svoje povinnosti vyplývajúce z pracovného pomeru, sa môže vo vzťahu k druhému domáhať zodpovedajúceho plnenia. Pracovná zmluva je uzatváraná v písomnej forme, pričom jej podstatnou náležitosťou je dohoda o druhu práce. Podľa § 40 ods. 2 Obč. zák. písomne uzavretá dohoda sa môže meniť alebo zrušiť iba písomne, okrem prípadu, keď sú splnené zákonné podmienky uvedené v § 55 Zák. práce. V súlade s § 55 ods. 2 písm. a/ Zák. práce je zamestnávateľ povinný jednostranne preradiť zamestnanca na inú prácu len v prípade dlhodobej nespôsobilosti vykonávať doterajšiu prácu, nie z dôvodu dočasnej nespôsobilosti vykonávať dohodnutú prácu tak, ako je to v posudzovanom prípade. Súd prvej inštancie teda ustálil, že na strane žalobcu nebola preukázaná ochota a pripravenosť plniť si svoje povinnosti vyplývajúce z pracovného pomeru, preto sa nemôže vo vzťahu k žalovanej domáhať zodpovedajúceho plnenia. Nakoľko v konaní nebola preukázaná existencia prekážok v práci na strane zamestnávateľa, nevznikol žalobcovi nárok na náhradu mzdy. S poukazom na tieto závery súd prvej inštancie žalobu v tejto časti zamietol. O náhrade trov konania súd prvej inštancie rozhodol podľa § 142 ods. 1 O. s. p. a úspešnej žalovanej nárok na náhradu trov nepriznal, pretože jej v konaní žiadne trovy nevznikli.

2. Krajský súd v Bratislave (ďalej tiež aj ako „odvolací súd" alebo „krajský súd") na odvolanie žalobcu rozsudkom z 28. októbra 2018, sp. zn. 6CoPr/3/2017 rozsudok súdu prvej inštancie v napadnutom zamietajúcom výroku podľa § 387 ods. 2 CSP potvrdil a žalovanej nárok na náhradu trov odvolacieho konania nepriznal.

2.1. Na zdôraznenie jeho správnosti uviedol, že podľa § 30f ods. 2 zákona č. 355/2007 Z. z. na ochranu verejného zdravia záver lekárskeho posudku o zdravotnej spôsobilosti na prácu znie: a/ spôsobilý na výkon posudzovanej práce, b/ spôsobilý na výkon posudzovanej práce s dočasným obmedzením, c/ spôsobilý na výkon posudzovanej práce s trvalým obmedzením, d/ dočasne nespôsobilý na výkon posudzovanej práce alebo e/ dlhodobo nespôsobilý na výkon posudzovanej práce. Jednostranné preradenie na inú vhodnú prácu je v § 55 ods. 1, 2 Zák. práce konštruované ako výnimka zo zásady zmluvnosti pracovnoprávnych vzťahov. Zákonnú povinnosť jednostranne preradiť zamestnanca na inú prácu má zamestnávateľ len v prípade, ak zamestnanec vzhľadom na svoj zdravotný stav podľa lekárskeho posudku dlhodobo stratil spôsobilosť naďalej vykonávať doterajšiu prácu (§ 55 ods. 2 písm. a/ Zák. práce). Zo záveru lekárskeho posudku zo 17.4.2015 však takáto skutočnosť nevyplýva. Žalobca bol uznaný za dočasne nespôsobilého na výkon posudzovanej práce v rozsahu činností, ktoré by mu spôsobovali fyzickú záťaž, práca na rebríku, ručná manipulácia s bremenami a práca v noci. Závery tohto lekárskeho posudku žalobcu neoprávňovali nedostaviť sa do práce dôvodiť, že doposiaľ nebol preradený na inú vhodnú prácu. Žalovaná nemala právnu povinnosť žalobcu jednostranne previesť na inú prácu, keďže nebol naplnený predpoklad uvedený v § 55 ods. 2 písm. a/ Zák. práce (t. j. dlhodobá strata spôsobilosti žalobcu vykonávať doterajšiu prácu). Keďže žalobca po obdržaní posudku už neprišiel na pracovisko, nemôže s úspechom tvrdiť, že mu žalovaná nebola od 1.5.2015 pripravená prideliť prácu v zmysle lekárskeho posudku (zohľadniac jeho zdravotný stav), rovnako tak nemôže tvrdiť, že žalovaná nebola pripravená dojednať s ním dočasnú zmenu pracovného pomeru týkajúcu sa jeho pracovnej náplne. Uvedený záver nemôže spochybniť ani skutočnosť, že žalovaná zaplatila žalobcovi náhradu mzdy z dôvodov prekážok v práci na strane zamestnávateľa za obdobie od 20.4.2015 do 30.4.2015 (§ 142 ods. 3 Zák. práce). Takéto konanie žalovanej nie je možné považovať za uznávací prejav podľa § 558 Obč. zák. vo vzťahu k nároku na náhradu mzdy uplatneného za obdobie od 1.5.2015 do 30.9.2015 a nie je z neho možné vyvodiť ani skutkový záver, že by prekážky v práci na strane žalovanej (zamestnávateľa) trvali aj od 1.5.2015. Žalobca bol oprávnený odmietnuť výkon práce, ktorý by bol v rozpore so závermi lekárskeho posudku vydaného 17.4.2015, avšak aby tak mohol urobiť, musel by sa počas pracovnej doby zdržovať na pracovisku. V takom prípade by išlo o prekážky v práci na strane zamestnávateľa, pri ktorej by zamestnancovi patrila náhrada mzdy vo výške priemerného zárobku podľa § 142 ods. 3 Zák. práce. Pokiaľ žalobca dôvodil, že žalovaná pri vykonávaní svojich oprávnení konala v rozpore s dobrými mravmi, teda v rozpore s čl. 2 Základných zásad Zák. práce, odvolací súd konštatuje, že to bol žalobca, ktorý porušil svoje povinnosti vyplývajúce z pracovného pomeru - chodiť do práce, zdržovať sa na pracovisku a byť k dispozícii zamestnávateľovi tak, aby mohol plniť jeho pokyny (§ 47 ods. 1 písm. b/ Zák. práce). Z uvedeného dôvodu sa žalobca nemôže s úspechom dovolávať ochrany vyplývajúcej z čl. 2 Základných zásad Zák. práce. O nároku na náhradu trov odvolacieho konania rozhodol odvolací súd v zmysle § 255 ods. 1 v spojení s § 396 ods. 1 CSP a ich náhradu úspešnej žalovanej nepriznal, pretože jej v odvolacom konaní žiadne trovy nevznikli.

3. Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podal žalobca (ďalej aj „dovolateľ“) dovolanie, ktoré odôvodnil ustanovením § 421 CSP, keď rozhodnutie obsahuje riešenie právnych otázok, pri ktorých sa odvolací súd odchýlil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu v zmysle § 421 ods. 1 písm. a/ CSP, resp. dovolanie podáva z opatrnosti aj podľa ustanovenia § 421 ods. 1 písm. b/ CSP. Navrhol, aby súd podľa ustanovenia § 449 CSP obidve rozhodnutia zrušil, alternatívne, aby zrušil rozhodnutie odvolacieho súdu a zaviazal žalovanú na náhradu trov konania.

3.1. Je toho názoru, že rozhodnutie spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci a to v právnej otázke: „Možno neprítomnosť dovolateľa na pracovisku z dôvodu vzniknutej nespôsobilosti na výkon dohodnutej práce hodnotiť ako porušenie povinností podľa ustanovenia § 47 ods. 1 písm. b/ Zákonníka práce?“ Dovolateľ nesúhlasí s tým, že porušil svoje povinnosti vyplývajúce z pracovného pomeru - chodiť do práce, zdržovať sa na pracovisku a byť k dispozícii zamestnávateľovi tak, aby mohol plniť jeho pokyny (§ 47 ods. 1 písm. b/ Zákonníka práce, ďalej aj „ZP“). Na aplikáciu ustanovenia § 47 ods. 1 písm. b/ ZP nebol žiadny dôvod a práve použitie tohto ustanovenia a čl. 2 ZP v neprospech dovolateľa, považuje za nesprávne právne posúdenie veci. Správne mal odvolací súd na riadne a dostatočne zistený skutkový stav aplikovať ustanovenie § 47 ods. 3 písm. a/ ZP, ustanovenie § 81 písm. g/ ZP ako aj čl. 2 ZP v prospech dovolateľa. Dovolateľ si splnil zákonnú povinnosť podľa § 81 písm. g/ ZP, zaslaním predmetného lekárskeho posudku, oznámil žalovanému zamestnávateľovi zmenu týkajúcu sa pracovného pomeru a jeho osoby. Písomnou reakciou žalovaného zamestnávateľa na doručený mu lekársky posudok

bola výzva na okamžité sa dostavenie na pracovisko k výkonu práce podľa pracovnej zmluvy, teda k výkonu tej práce, na ktorú dovolateľ podľa lekárskeho posudku bol nespôsobilý, a preto nemožno konanie dovolateľa posudzovať ako porušenie ustanovenia § 47 ods. 1 písm. b/ ZP. Na oprávnenie dovolateľa odmietnuť výkon práce, ktorý by bol v rozpore so závermi lekárskeho posudku vydaného 17.4.2015 nie je nutná prítomnosť dovolateľa na pracovisku, keďže si splnil zákonnú povinnosť uloženú mu ustanovením § 81 písm. g/ ZP. Dovolateľ v tejto súvislosti poukázal na rozhodnutie NS SR, sp. zn. 5 Cdo 140/2010, podľa ktorého: „Najvyšší súd Slovenskej republiky už vo svojom rozhodnutí z 19. mája 2009 sp. zn. 5 Cdo 255/2008 vyslovil s poukazom na článok 2 Zákonníka práce názor, že objektívne právo predpokladá, aby výkon subjektívneho práva smeroval k cieľu sledovanému právnou normou. Ak však účastník právneho vzťahu síce formálne koná v medziach svojho práva, ale prostredníctvom jeho realizácie sleduje poškodenie druhého účastníka právneho vzťahu, ide síce o výkon práva, ale o chybný výkon práva. Účelom takéhoto konania nie je totiž výkon práva, ale snaha poškodiť druhého účastníka právneho vzťahu.“ Dovolateľ ďalej poukázal na rozhodnutie NS SR sp. zn. 5 Cdo 81/2010, v ktorom rozhodnutí najvyšší súd dospel k záveru, že nemožno považovať za porušenie pracovnej disciplíny, ak sa zamestnanec, ktorému zamestnávateľ neprideloval prácu na mieste výkonu práce v zmysle pracovnej zmluvy, do zamestnania nedostavoval a po dobu trvania tejto prekážky v práci na strane zamestnávateľa sa na pracovisku nezdržoval.

3.2. Ako ďalšiu právnu otázku, ktorú súdy riešili nesprávne, dovolateľ označil otázku: „Či možno viazať aplikáciu ustanovenia § 142 ods. 3 Zákonníka práce na časové hľadisko, resp. viazať jeho aplikáciu len na dlhodobú nespôsobilosť na výkon práce?“ V tejto súvislosti dovolateľ poukázal na rozhodnutie NS SR, sp. zn. 1 MCdo 13/2009 (uverejnené pod č. 28/2011), podľa ktorého: „Ak po odvolaní zamestnanca z funkcie nebola s ním dohodnutá iná práca, ktorú by bol zamestnávateľ povinný pridelovať odvolanému zamestnancovi, nastáva stav, v ktorom chýba dohodnutý druh práce ako jeden zo základných prvkov pracovného pomeru; uvedený stav treba považovať za prekážku v práci na strane zamestnávateľa v zmysle § 142 ods. 3 Zákonníka práce. Za existencie tejto prekážky v práci nemá zamestnanec povinnosť dostavovať sa na pracovisko a zotrvávať na ňom po celý pracovný čas.“ Dovolateľ je presvedčený, že svojím konaním v čase trvania jeho pracovného pomeru neporušil svoje povinnosti. Je toho názoru, že súdy by mali na zistený skutkový stav aplikovať ustanovenia § 142 ods. 3 ZP s tým, že prekážka v práci vznikla na strane zamestnávateľa a zamestnancovi (dovolateľovi) mal byť priznaný nárok na náhradu mzdy. Prekážka v práci na strane zamestnávateľa je aj situácia, kedy zamestnávateľ nebol schopný, resp. ochotný pridelovať zamestnancovi prácu zodpovedajúcu zmenenému zdravotnému stavu tohto zamestnanca v zmysle lekárskeho posudku. Dovolateľ poukázal aj na rozhodnutie Najvyššieho súdu SR z 28.7.1989, sp. zn. 6Cz/13/1989, podľa ktorého „ak došlo v dôsledku organizačných zmien k zrušeniu určitej funkcie v organizácii a pracovník bol z tejto funkcie neplatne prevedený do inej funkcie, pričom vyhlásil, že s prevedením nesúhlasí, ide tu o prekážku na strane organizácie a pracovníkovi vzniká nárok na náhradu mzdy.“ Analogicky by teda bolo vhodné v prejednávanej veci aplikovať režim, podľa ktorého, ak nedôjde zo strany zamestnávateľa (žalovanej) k pridelovaniu vhodnej práce zamestnancovi (žalobcovi), je nutné vzniknutú situáciu hodnotiť ako prekážku na strane zamestnávateľa.

4. Žalovaná zaslala k dovolaniu žalobcu vyjadrenie, v ktorom navrhla dovolanie žalobcu ako nedôvodné zamietnuť. Z lekárskeho posudku vyplýva, že žalobca bol jednak uznaný za spôsobilého na výkon práce s dočasným obmedzením a následne bol uznaný dočasne nespôsobilým na výkon práce predavača s inkasom. Nebol uznaný za dlhodobo nespôsobilého na výkon práce podľa pracovnej zmluvy a žalovaná nebola povinná ho preradiť na inú vhodnú prácu. Žalobca nebol uznaný nespôsobilým na všetky pracovné činnosti, ktoré boli predmetom pracovnej zmluvy a mohol vykonávať napr. pracovné úkony spočívajúce v kontrole cien, či cenovky zodpovedajú cenám v pokladni, kontrole dátumu spotreby tovarov, kontrole dátumu minimálnej trvanlivosti a iné podobné činnosti vyplývajúce mu z pracovnej zmluvy. Žalovaná vyzvala žalobcu na nástup do práce výzvou z 23. apríla 2015, a teda bola pripravená prácu žalobcovi pridelovať, avšak žalobca nebol pripravený prácu vykonávať a preto sa nemôže domáhať vyplatenia mzdy. Žalobca počas celého konania nepreukázal, že by žalovaná od neho vyžadovala výkon práce v rozpore so závermi lekárskeho posudku. Rozhodnutie NS SR sp. zn. 5 Cdo 140/2010 považuje žalovaná za vytrhnuté z kontextu a absolútne nesúvisiace s týmto prípadom, keďže v tomto rozhodnutí súd pojednával o neplatnosti zrušenia pracovného pomeru v súvislosti s prejednaním výpovede zamestnávateľa s odborovou organizáciou a obdobne považuje žalovaná za nesprávne poukazovanie na rozhodnutie NS SR sp. zn. 5 Cdo 81/2010, kde sa riešila otázka miesta výkonu práce a

je vylúčené v tomto prípade poukazovať na analógiu s týmto konaním. Ani rozhodnutie NS SR sp. zn. 1 MCdo 13/2009 nie je možné aplikovať v prejednávanej veci, nakoľko v tomto konaní nedošlo k odvolaniu žalobcu z funkcie a ani nenastal stav, v ktorom by neexistoval druh práce, ktorý by mohol zamestnávateľ zamestnancovi prideľovať, práve naopak, žalovaná bola pripravená žalobcovi v zmysle znaleckého posudku prácu prideľovať, ak by sa žalobca dostavil na pracovisko.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj ako „najvyšší súd“, alebo „dovolací súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 2 písm. a/ CSP), v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) skúmal, či sú splnené aj ďalšie podmienky dovolacieho konania a predpoklady prípustnosti dovolania.

6. V zmysle § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, ak to zákon pripúšťa. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 CSP.

7. V zmysle § 421 CSP je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, a/ pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, b/ ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo c/ je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

8. Dovolanie prípustné podľa § 420 CSP možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 ods. 2 CSP). Dovolanie prípustné podľa § 421 možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 CSP). Podľa § 440 CSP dovolací súd je dovolacími dôvodmi viazaný. Dovolacím dôvodom je nesprávnosť vytýkaná v dovolaní.

9. Len konkrétne označenie právnej otázky, ktorú podľa dovolateľa riešil odvolací súd nesprávne, umožňuje dovolaciemu súdu posúdiť, či ide skutočne o právnu otázku, od ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu a či sa pri jej riešení odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu (§ 421 ods. 1 písm. a/ CSP).

10. Pre právnu otázku, ktorú má na mysli § 421 ods. 1 písm. a/ CSP, je charakteristický „odklon“ jej riešenia, ktorý zvolil odvolací súd, od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu. Ide tu teda o situáciu, v ktorej sa už rozhodovanie senátov dovolacieho súdu ustálilo na určitom riešení právnej otázky, odvolací súd sa však svojím rozhodnutím odklonil od „ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu“. Dovolací súd k tomu v rozhodnutí sp. zn. 3 Cdo 6/2017 (podobne tiež v rozhodnutiach sp. zn. 2 Cdo 203/2016, 3 Cdo 235/2016, 4 Cdo 95/2017, 6 Cdo 123/2017 a 7 Cdo 140/2017) uviedol, že v dovolaní, ktorého prípustnosť sa opiera o § 421 ods. 1 písm. a/ CSP, by mal dovolateľ: a/ konkretizovať právnu otázku riešenú odvolacím súdom a uviesť, ako ju riešil odvolací súd, b/ vysvetliť (a označením konkrétneho stanoviska, judikátu alebo rozhodnutia najvyššieho súdu doložiť), v čom sa riešenie právnej otázky odvolacím súdom odklonilo od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, c/ uviesť, ako by mala byť táto otázka správne riešená.

11. V zmysle záverov najvyššieho súdu vyjadrených v rozhodnutí publikovanom ako judikát R 71/2018 patria do pojmu „ustálená rozhodovacia prax dovolacieho súdu“ predovšetkým stanoviská alebo rozhodnutia najvyššieho súdu, ktoré sú (ako judikáty) publikované v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky. Súčasťou ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu je tiež prax vyjadrená opakovane vo viacerých nepublikovaných rozhodnutiach najvyššieho súdu, alebo dokonca a j v jednotlivom, dosiaľ nepublikovanom rozhodnutí, pokiaľ niektoré neskôr vydané (nepublikované) rozhodnutia najvyššieho súdu názory obsiahnuté v skoršom rozhodnutí nespochybnili, prípadne tieto názory akceptovali a z hľadiska vecného na ne nadviazali. Do ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu treba zahrnúť aj naďalej použiteľné, legislatívnymi zmenami a neskoršou judikatúrou neprekonané civilné rozhodnutia a stanoviská publikované v Zbierkach súdnych rozhodnutí a stanovísk vydávaných Najvyššími súdmi ČSSR a ČSFR, ďalej v Bulletine Najvyššieho súdu ČSR a v o Výbere rozhodnutí a stanovísk Najvyššieho súdu SSR a napokon aj rozhodnutia, stanoviská a správy o rozhodovaní súdov, ktoré boli uverejnené v Zborníkoch najvyšších súdov č. I., II. a IV. vydaných SEVT Praha v rokoch 1974, 1980 a 1986.

12. K spôsobu, ktorým žalobca v danom prípade odôvodňuje prípustnosť dovolania (bod 3.), najvyšší súd uvádza, že rozhodnutiu všeobecného súdu v civilnom sporovom konaní spravidla predchádza

riešenie celého radu procesnoprávných a hmotnoprávných otázok s rôznym významom pre rozhodnutie. Na podklade ich postupného riešenia civilný súd niektorým otázkam priznáva relevanciu, iné posudzuje ako bezvýznamné pre svoje rozhodnutie. Právna otázka relevantná podľa § 421 ods. 1 písm. a/ CSP musí byť preto v dovolaní vymedzená jasným, určitým a zrozumiteľným spôsobom, ktorý dovolaciemu súdu umožňuje prijať záver o tom, konkrétne o ktorú otázku dovolateľovi ide a či vo vzťahu k nej je daná prípustnosť (a v prípade prípustnosti aj dôvodnosť) dovolania. Je potrebné si uvedomiť, že dovolanie je mimoriadny opravný prostriedok, nie „ďalšie odvolanie“ (porovnaj sp. zn. 2 Cdo 165/2017, 3 Cdo 14/2017, 4 Cdo 157/2017, 5 Cdo 155/2016, 8 Cdo 67/2017). Dovolací súd nesmie byť vnímaný ako ďalší „odvolací súd“, resp. súd, ktorý by mohol a mal posúdiť všetko, čím sa zaoberali súdy oboch inštancií; nemôže preto posudzovať všetky otázky, ktoré pred ním riešili tieto súdy (inak by sa stieral rozdiel medzi prvoinštančným, odvolacím a dovolacím konaním). Treba tiež zdôrazniť, že dovolací dôvod spočívajúci v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 421 ods. 1 CSP) nie je možné interpretovať a uplatňovať rovnako, ako odvolací dôvod podľa § 365 ods. 1 písm. h/ CSP (porovnaj sp. zn. 8 Cdo 140/2018, 8 Cdo 157/2018). Dovolací súd už opakovane uviedol, že v súvislosti s posudzovaním prípustnosti dovolania nie je oprávnený a ani povinný zakladať svoje úvahy na domnienkach alebo predpokladoch o tom, ktorú otázku mal dovolateľ na mysli pri svojej argumentácii, že ide o právnu otázku, pri riešení ktorej sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu (§ 421 ods. 1 písm. a/ CSP).

13. Dovolateľ namietal nesprávne právne posúdenie veci k otázke „Či možno neprítomnosť dovolateľa na pracovisku z dôvodu vzniknutej nespôsobilosti na výkon dohodnutej práce hodnotiť ako porušenie povinností podľa ustanovenia § 47 ods. 1 písm. b/ Zákonníka práce?“ Poukázal pritom na rozhodnutie NS SR, sp. zn. 5 Cdo 140/2010 a v ňom uvedenú citáciu rozhodnutia sp. zn. 5 Cdo 255/2008 : „že ak však účastník právneho vzťahu síce formálne koná v medziach svojho práva, ale prostredníctvom jeho realizácie sleduje poškodenie druhého účastníka právneho vzťahu, ide síce o výkon práva, ale o chybný výkon práva. Účelom takéhoto konania nie je totiž výkon práva, ale snaha poškodiť druhého účastníka právneho vzťahu.“ Dovolateľ ďalej poukázal na rozhodnutie NS SR sp. zn. 5 Cdo 81/2010, v ktorom rozhodnutí najvyšší súd dospel k záveru, že nemožno považovať za porušenie pracovnej disciplíny, ak sa zamestnanec, ktorému zamestnávateľ neprideloval prácu na mieste výkonu práce v zmysle pracovnej zmluvy, do zamestnania nedostavoval a po dobu trvania tejto prekážky v práci na strane zamestnávateľa sa na pracovisku nezdržiaval.

13.1. Takto vymedzená dovolacia otázka ale podľa názoru dovolacieho súdu nie je vymedzená zákonom zodpovedajúcim spôsobom, keď žalobca v dovolaní nevymedzil dovolací dôvod v zmysle § 421 ods. 1 písm. a/ CSP spôsobom zodpovedajúcim ustanoveniam § 432 až § 435 CSP.

13.2. V danom prípade dovolací súd poukazuje na skutočnosť, že otázkou relevantnou z hľadiska ustanovenia § 421 CSP môže byť len otázka právna (nie skutková otázka), ktorú odvolací súd riešil a na jej vyriešení založil rozhodnutie napadnuté dovolaním, nie o právnu otázku, ktorá podľa dovolateľa mala byť riešená. Zo zákonodarcom zvolenej formulácie tohto ustanovenia vyplýva, že môže ísť tak o otázku hmotnoprávnou (ktorá sa odvíja od interpretácie alebo aplikácie napríklad Občianskeho zákonníka, Obchodného zákonníka, Zákonníka práce, Zákona o rodine), ako aj o otázku procesnoprávnou (ktorej riešenie záviselo na aplikácii a interpretácii procesných ustanovení). Musí ísť pritom o takú právnu otázku, ktorá bola podľa názoru dovolateľa odvolacím súdom vyriešená nesprávne (porovnaj § 432 ods. 1 CSP), a pri ktorej - s prihliadnutím na individuálne okolnosti veci (prípadu) - zároveň platí, že ak by naopak bola vyriešená správne, súdy (alebo prinajmenšom ten z nich, ktorý rozhodol v druhej inštancii) by nevyhnutne rozhodli (rozhodol) inak - teda spôsobom pre dovolateľa priaznivejším.

13.3. Dovolateľ ale namietanou otázkou rieši akademickú otázku, ktorá vychádza z predpokladu „nespôsobilosti zamestnanca na výkon dohodnutej práce“, ktorá skutočnosť ale nevyplýva zo skutkového stavu zisteného súdmi nižšej inštancie. Súd prvej inštancie vo svojom rozhodnutí konštatoval, že podľa lekárskeho posudku zo 17.4.2015 nebol žalobca uznaný dlhodobou nespôsobilým na výkon posudzovanej práce. Vzhľadom na túto skutočnosť nebolo možné aplikovať § 142 ods. 3 Zák. práce. Dočasná nespôsobilosť na výkon dohodnutej práce je dôvodom na zmenu pracovnej zmluvy v časti druhu práce. Z § 47 ods. 1 Zák. práce vyplýva právo zamestnávateľa od zamestnanca vyžadovať iba také pracovné úkony, ktoré mu patria do rámca druhu dojednanej práce, v tomto prípade v rozsahu „Popisu práce žalobcu.“ Elementárnou povinnosťou zamestnanca je chodiť do práce a zdržiavať sa na pracovisku, t. j. byť k dispozícii zamestnávateľovi. Nakoľko v konaní nebola preukázaná existencia

prekážok v práci na strane zamestnávateľa, nevznikol žalobcovi nárok na náhradu mzdy. Odvolací súd vo svojom rozhodnutí uviedol, že závery lekárskeho posudku zo 17.4.2015 žalobcu neoprávňovali nedostaviť sa do práce dovodiac, že doposiaľ nebol preradený na inú vhodnú prácu. Žalovaná nemala právnu povinnosť žalobcu jednostranne previesť na inú prácu, keďže nebol naplnený predpoklad uvedený v § 55 ods. 2 písm. a/ Zák. práce (t. j. dlhodobá strata spôsobilosti žalobcu vykonávať doterajšiu prácu). Keďže žalobca po obdržaní posudku už neprišiel na pracovisko, nemôže s úspechom tvrdiť, že mu žalovaná nebola od 1.5.2015 pripravená prideľovať prácu v zmysle lekárskeho posudku (zohľadniac jeho zdravotný stav), rovnako tak nemôže tvrdiť, že žalovaná nebola pripravená dojednať s ním dočasnú zmenu pracovného pomeru týkajúcu sa jeho pracovnej náplne. Z oboch rozhodnutí nižšej inštalácie je tak zrejmé, že žalobca v konaní nepreukázal dlhodobú stratu spôsobilosti žalobcu vykonávať prácu dohodnutú v pracovnej zmluve a to aj napriek predloženému lekárskeho posudku zo 17.4.2015. Z uvedeného dôvodu tak nie je otázka položená žalobcom pre toto konanie podstatná a relevantná, keďže vychádza z premisy žalobcovej nespôsobilosti vykonávať prácu dohodnutú v pracovnej zmluve, ktorá skutočnosť ale v konaní nebola preukázaná.

13.4. Pokiaľ sa žalobca týmto spôsobom snaží namietat nesprávne skutkové závery súdov, nie je táto jeho argumentácia založená na právnom posúdení sporu, nakoľko iba to môže byť predmetom dovolacieho prieskumu stanovenom v rámci ustanovenia § 421 ods. 1 písm. a/ CSP. Navyše samotné posúdenie, ktoré skutkové okolnosti sú alebo nie sú z hľadiska právneho posúdenia sporu významné, ako aj ich podradenie pod príslušnú právnu normu, je výsledkom vnútorného presvedčenia sudcu a jeho myšlienkového postupu; ktorá voľná úvaha patrí len súdu a jej správnosť nemôže byť prehodnocovaná v rámci dovolacieho konania, pretože v zmysle ustanovenia § 442 CSP je dovolací súd viazaný skutkovým stavom, z ktorého vychádzal odvolací súd.

14. Čo sa týka ďalšej dovolateľom označenej právnej otázky v zmysle § 421 ods. 1 písm. a/ CSP a to „Či možno viazať aplikáciu ustanovenia § 142 ods. 3 Zákonníka práce na časové hľadisko, resp. viazať jeho aplikáciu len na dlhodobú nespôsobilosť na výkon práce?“, dovolací súd uvádza, že závery oboch súdov nižšej inštalácie o nedôvodnosti žalobného nároku na zaplatenie náhrady mzdy, boli založené jednak na tom, že žalobca nepreukázal, že jeho zdravotný stav mu nedovoľuje vykonávať druh práce v zmysle pracovnej zmluvy, keď zo záverov lekárskeho posudku zo 17.4.2015 takáto skutočnosť nevyplýva (žalobca bol uznaný za dočasne nespôsobilého na výkon posudzovanej práce v rozsahu činností, ktoré by mu spôsobovali fyzickú záťaž, práca na rebríku, ručná manipulácia s bremenami a práca v noci) a jednak z dôvodu, že závery tohto lekárskeho posudku žalobcu neoprávňovali nedostaviť sa do práce dovodiac, že doposiaľ nebol preradený na inú vhodnú prácu. Ďalej súdy konštatovali, že žalobca po obdržaní posudku už neprišiel na pracovisko, a preto nemôže s úspechom tvrdiť, že mu žalovaná nebola od 1.5.2015 pripravená prideľovať prácu v zmysle lekárskeho posudku (zohľadniac jeho zdravotný stav), rovnako tak nemôže tvrdiť, že žalovaná nebola pripravená dojednať s ním dočasnú zmenu pracovného pomeru týkajúcu sa jeho pracovnej náplne. Žalovaná nemala právnu povinnosť žalobcu jednostranne previesť na inú prácu, keďže nebol naplnený predpoklad uvedený v § 55 ods. 2 písm. a/ Zák. práce. Z uvedeného tak vyplýva, že zamietnutie žaloby nebolo výsledkom aplikácie, či interpretácie konkrétneho ustanovenia právneho predpisu, ale bolo výsledkom procesu komplexného vyhodnotenia skutkových okolností prejednávanej veci, ktoré v konaní vyšli najavo, a ktoré v rámci zásady voľného hodnotenia dôkazov súd viedli k prijatiu tohto rozhodnutia. Podľa dovolacieho súdu, otázku nastolenú dovolateľom nemožno považovať za vymedzenú zákonom predpokladaným spôsobom, pretože táto otázka zjavne nespĺňa charakteristické znaky právnej otázky, na vyriešení ktorej spočívalo rozhodnutie odvolacieho súdu.

14.1. Na základe uvedeného teda možno konštatovať, že od vyriešenia tejto nastolenej otázky rozhodnutie odvolacieho súdu v spore nezáviselo a jej vyriešenie dovolacím súdom by neovplyvnilo rozhodnutie vo veci samej a právne postavenie žalobcu v spore (tzn. jej vyriešenie v kontexte vykonaného dokazovania nemôže priniesť zmenu záverov odvolacieho súdu a pre dovolateľa pozitívny výsledok v spore). Predmetná „dovolacia“ otázka sa teda v okolnostiach tohto dovolacieho konania netýkala takého záveru, výlučne na ktorom spočíva dovolaním napadnuté rozhodnutie. Takto dovolateľom nastolená otázka má v danom prípade povahu (len) akademickú, ktorej zodpovedanie dovolacím súdom by nemohlo viesť k zrušeniu alebo zmene dovolaním napadnutého rozhodnutia. Prítom cieľom civilného sporového konania (aj pred dovolacím súdom) je poskytnúť reálnu ochranu právam, nie riešiť teoretické otázky, ktorých výsledok sa nijako nepremietne do právnej sféry procesných strán.

Z tohto dôvodu nebol dovolateľom v tejto časti vymedzený dovolací dôvod spôsobom uvedeným v § 431 až § 435 CSP.

15. Na základe uvedeného tak najvyšší súd dospel k záveru, že žalobca v dovolaní nevymedzil dovolací dôvod v zmysle § 421 ods. 1 písm. a/ CSP spôsobom zodpovedajúcim ustanoveniam § 432 až § 435 CSP, preto na podklade jeho dovolania nebolo možné uskutočniť meritórny dovolací prieskum.

16. Vychádzajúc z obsahu dovolania (§ 124 ods. 1 CSP) je zrejmé, že dovolateľ okrem nesprávneho právneho posúdenia veci v zmysle § 421 CSP, namietal aj nepreskúmateľnosť napadnutého rozhodnutia v zmysle § 420 CSP, nakoľko sa podľa neho odvolací súd dostatočne nevysporiadal s otázkou, na základe čoho a akých argumentov dospeli k záveru, že nárok žalobcu na náhradu mzdy za mesiac apríl 2015 vznikol a nárok žalobcu na náhradu mzdy za obdobie máj až september 2015 nevznikol, pričom podmienky a okolnosti celej situácie sú tie isté.

17. Podľa § 420 písm. f/ CSP, dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

17.1. Pod porušením práva na spravodlivý proces v zmysle citovaného ustanovenia treba rozumieť nesprávny procesný postup súdu spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, ktoré sa vymyká nielen zo zákonného, ale aj z ústavnoprávneho rámca, a ktoré tak zároveň znamená aj porušenie ústavou zaručených procesných práv spojených so súdnou ochranou práva. Ide napr. o právo na verejné prejednanie sporu za prítomnosti strán sporu, právo vyjadriť sa ku všetkým vykonaným dôkazom, právo na zastúpenie zvoleným zástupcom, právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia, na predvídateľnosť rozhodnutia, na zachovanie rovnosti strán v konaní, na relevantné konanie súdu spojené so zákazom svojvoľného postupu a so zákazom denegatio iustitiae (odmietnutie spravodlivosti).

18. Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestranom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom. Z práva na spravodlivý súdny proces ale pre procesnú stranu nevyplýva jej právo na to, aby sa všeobecný súd stotožnil s jej právnymi názormi a predstavami, preberal a riadil sa ňou predkladaným výkladom všeobecne záväzných predpisov, rozhodol v súlade s jej vôľou a požiadavkami, ale ani právo vyjadrovať sa k spôsobu hodnotenia ňou navrhnutých dôkazov súdom a dožadovať sa ňou navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov (por. sp. zn. IV. ÚS 252/04, I. ÚS 50/04, I. ÚS 97/97, II. ÚS 3/97 a II. ÚS 251/03).

19. Dovolací súd uvádza, že aj keď nepreskúmateľnosť rozhodnutia pre nedostatok jeho riadneho odôvodnenia je takým nesprávnym procesným postupom, ktorý je spôsobilý znemožniť sporovej strane, aby uplatňovala svoje procesné práva v takej miere, že to má za následok porušenie práva na spravodlivý proces, v prejednávanej veci o taký prípad nešlo. V prejednávanej veci odvolací súd reagujúc na odvolaciu námietku žalobcu v odôvodnení svojho rozhodnutia v bode 8 uviedol, že keďže žalobca po obdržaní posudku už neprišiel na pracovisko, nemôže s úspechom tvrdiť, že mu žalovaná nebola od 1.5.2015 pripravená prideľovať prácu v zmysle lekárskeho posudku (zohľadniac jeho zdravotný stav), rovnako tak nemôže tvrdiť, že žalovaná nebola pripravená dojednať s ním dočasnú zmenu pracovného pomeru týkajúcu sa jeho pracovnej náplne. Uvedený záver nemôže spochybniť ani skutočnosť, že žalovaná zaplatila žalobcovi náhradu mzdy z dôvodov prekážok v práci na strane zamestnávateľa za obdobie od 20.4.2015 do 30.4.2015 (§ 142 ods. 3 Zák. práce). Takéto konanie žalovanej nie je možné považovať za uznávací prejav podľa § 558 Obč. zák. vo vzťahu k nároku na náhradu mzdy uplatneného za obdobie od 1.5.2015 do 30.9.2015 a nie je z neho možné vyvodiť ani skutkový záver, že by prekážky v práci na strane žalovanej (zamestnávateľa) trvali aj od 1.5.2015. Žalobca bol oprávnený odmietnuť výkon práce, ktorý by bol v rozpore so závermi lekárskeho posudku vydaného 17.4.2015, avšak aby tak mohol urobiť, musel by sa počas pracovnej doby zdržovať na pracovisku. V takom prípade by išlo o prekážky v práci na strane zamestnávateľa, pri ktorej by zamestnancovi patrila náhrada mzdy vo výške priemerného zárobku podľa § 142 ods. 3 Zák. práce.

19.1. Z týchto dôvodov najvyšší súd dospel k záveru, že žalobca nedôvodne argumentoval, že rozsudok odvolacieho súdu je nedostatočne odôvodnený a arbitrárny; pričom za vadu konania v zmysle § 420 písm. f/ CSP v žiadnom prípade nemožno považovať to, že odvolací súd neodôvodnil svoje rozhodnutie podľa predstáv žalobcu. Len samotné spochybňovanie správnosti skutkových zistení a vyhodnotenia

dôkazov súdom, ako i sama polemika s rozhodnutím odvolacieho súdu alebo prosté spochybňovanie správnosti rozhodnutia odvolacieho súdu či kritika jeho prístupu zvoleného pri právnom posudzovaní veci, významovo nezodpovedajú kritériu uvedenému v § 420 písm. f/ CSP.

20. Na záver tak dovolací súd konštatuje, že dovolanie v časti namietajúcej vadu zmätočnosti podľa § 420 písm. f/ CSP je síce prípustné, ale nie je dôvodné a v časti namietajúcej nesprávne právne posúdenie veci v zmysle § 421 ods. 1 písm. a/ CSP z dôvodu nevymedzenia uplatneného dovolacieho dôvodu spôsobom predpokladaným v ustanoveniach § 431 až § 435 nie je prípustné (§ 447 písm. f/ CSP). Vzhľadom na uvedené dovolanie ako celok zamietol (§ 448 CSP).

21. Žalovaná bola v dovolacom konaní úspešná, preto jej dovolací súd na základe ustanovenia § 453 ods. 1 s použitím § 255 ods. 1 CSP priznal nárok na náhradu trov dovolacieho konania v plnom rozsahu.

22. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.